

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΡΟΣ

ΕΦΕΣΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ,

ΤΗΝ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΟΜΕΝΗΝ ΤΗΣ ΕΙΚΟΣΤΗΣ ΕΚΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, τὸ διὰ τῶν προφη-
τῶν λαλήσαν, οὐ μόνον τὰ περὶ τοῦ Ἰησοῦ
Χριστοῦ προεῖπεν, ἀλλὰ καὶ τὰς τῆς ἠθικῆς
τοῦ εὐαγγελίου νομοθεσίας προκατήγγειλεν·
ἐκ τούτου ἡ τελεία συμφωνία τῶν προφη-
τικῶν καὶ ἀποστολικῶν διδαγμάτων. Βλέ-
πομεν ταύτην καὶ μεταξὺ τῆς σήμερον
ἀναγνωσθείσης ἀποστολικῆς ἐπιστολῆς,
καὶ τῶν τοῦ προφητᾶνακτος Δαβὶδ διδα-
κτικῶν λόγων· πλὴν ὁ Δαβὶδ, ἐπειδὴ ψάλ-
λων καὶ ὕμνων τὸν θεόν, ἐνουθέτει τοὺς
ἀνθρώπους, διὰ τοῦτο μετὰ μεγάλης συν-
τομίας ἐξεφώνησε πάσης τῆς τοῦ εὐαγγε-
λίου ἠθικῆς τὰ θεμέλια· « Ἐκκλινον, εἶπεν,
» ἀπὸ κακοῦ, καὶ ποίησον ἀγαθόν ». Ἀλη-
θῶς δὲ ἐν τούτῳ θεμελιούται καὶ ἰσταται
ἡ εὐαγγελικὴ νομοθεσία καὶ ἡ σωτηρία
παντός πιστοῦ ἀνθρώπου, ἐν τῇ φυγῇ
δηλονότι πάσης ἁμαρτίας, καὶ ἐν τῇ ἐργα-
σία πάσης ἀρετῆς· οὐκ ἀρκεῖ πρὸς σωτη-
ρίαν ἡ μόνη φυγὴ τῆς ἁμαρτίας, ἀλλ' ἀ-
ναγκαία ἐστὶ καὶ τῆς ἀρετῆς ἡ πράξις·
« Ἐκκλινον ἀπὸ κακοῦ, καὶ ποίησον ἀγα-
» θόν ». Τοῦτο εἶπεν ὁ προφήτης Δαβὶδ·

τοῦτο αὐτὸ εἶπε καὶ ὁ ἀπόστολος Παῦλος·
πλὴν, ἐπειδὴ αὐτὸς καθ' αὐτὸ ἐδίδασκε
τοὺς Ἐφεσίους, δι' αὐτῶν δὲ πᾶσαν τὴν
οἰκουμένην, τὰ ἠθικὰ τοῦ εὐαγγελίου μαθή-
ματα, πρῶτον μὲν φανερώσας ὀνομαστί,
ποιόν ἐστὶ τὸ κακόν, παρήγγειλεν, ἵνα
παντελῶς ἀπέχωμεν ἀπ' αὐτοῦ· « Πορνεία
» δὲ, εἶπε, καὶ πᾶσα ἀκαθαρσία, ἡ πλεο-
» νεζία μηδὲ ὀνομαζέσθω ἐν ὑμῖν, καθὼς
» πρέπει ἁγίοις » καὶ αἰσχρότης καὶ μω-
ρολογίας, ἡ εὐτραπελίας, τὰ μὴ ἀνήκοντα·
ἔπειτα δηλοποιήσας κατ' ὄνομα, ποιόν ἐστὶ
τὸ ἀγαθόν, ἤγουν τὰς γενικὰς ἀρετὰς, τὴν
ἀγαθωσύνην, τὴν δικαιοσύνην, τὴν ἀλή-
θειαν, ἐδίδαξε τρόπῳ θαυμασίῳ τὴν ἀπο-
στροφὴν τῆς ἁμαρτίας, καὶ τῶν ἀρετῶν
τὴν πράξιν· Ἡ ἐρμηνεία τῶν ἁγίων αὐτοῦ
λόγων σαφηνίζει τὰ ἐν αὐτοῖς περιεχόμενα
ἐπουράνια νοήματα· Ὅσοι οὖν ἐπιποθεῖτε
τῆς ψυχικῆς ὑμῶν σωτηρίας τὴν ἀπόλαυ-
σιν, προσηλώσατε τὴν μὲν ἀκοὴν πρὸς τὴν
ἀκρόασιν, τὸν δὲ νοῦν πρὸς τὴν ταύτης
κατανόησιν.

Ἐφεσ. 5.
3, 4.

Ἐφεσ. 5. 8. Ἀδελφοί, ὡς τέκνα φωτὸς περιπατεῖτε.

« Τέκνα φωτὸς », εἶπεν, ἀντὶ τοῦ, πεφωτισμένοι, καθὼς καὶ « Τέκνα φύσει ὀργῆς », ἀντὶ τοῦ, ὠργισμένοι· ὁμοίως δὲ φράσεις εὐρίσκομεν καὶ εἰς τοὺς εὐαγγελιστάς·
 Ματθ. 13. « Υἱὸν τοῦ πονηροῦ », ἀντὶ τοῦ, πεπονηρευ-
 38.
 Ματθ. 23. μένοι, καὶ « Υἱὸν γέννης », ἀντὶ τοῦ, εἰς
 15.
 1. 12. τὴν γένναν διωρισμένον· καὶ, « Ἴνα υἱοὶ
 36.
 » φωτὸς γένησθε », ἀντὶ τοῦ, ἵνα φωτισθῆτε· ἐπειδὴ δὲ ἀνωτέρω εἶπεν· « Ἦτε γάρ » ποτε σκότος, νῦν δὲ φῶς ἐν Κυρίῳ », Ἐφεσ. 5. 8. διὰ τοῦτο προσέθηκε τὸ, « Ὡς τέκνα φωτὸς » περιπατεῖτε ». Ὑπήρχετε, λέγει, πρότερον ἐσκοτισμένοι ὑπὸ τοῦ σκότους τῆς ἀπιστίας καὶ εἰδωλολατρίας, νῦν δὲ ἐφωτίσθητε διὰ τοῦ φωτὸς τῆς πίστεως καὶ χάριτος τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ· διὸ περιπατεῖτε μὴ ὡς ἐσκοτισμένοι, ἀλλ' ὡς πεφωτισμένοι. Ὁ μὲν ἐσκοτισμένος ὑπὸ τοῦ ἐν τῷ ἀεραίσθητῷ σκότους, πίπτει εἰς κριμῶνας καὶ βάραθρα· ὁ δὲ ἐσκοτισμένος ὑπὸ τοῦ νοητοῦ σκότους τῆς ἀπιστίας, πίπτει εἰς ἀνομίας καὶ ἀδικίας· ὁμοίως ὁ μὲν πεφωτισμένος ὑπὸ τοῦ ἐν τῷ ἀερί ὑλικῷ φωτὸς περιπατεῖ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ ἀπροσπταίστως· ὁ δὲ πεφωτισμένος ὑπὸ τοῦ νοεροῦ φωτὸς τῆς χάριτος, περιπατεῖ τῆς ἀρετῆς τὸν δρόμον ἀναμαρτήτως·
 » Περιπατεῖτε οὖν », λέγει, ἡγοῦν κατορθώσατε τὰ καλὰ ἔργα, « ὡς τέκνα φωτὸς », τουτέστιν ὡς ὑπὸ τῆς πίστεως καὶ τῆς χάριτος πεφωτισμένοι.

ἐν πάσῃ ἀγαθωσύνῃ καὶ δικαιοσύνῃ καὶ ἀληθείᾳ.)

Ἐπειδὴ εἶπεν· « Ὡς τέκνα φωτὸς περιπατεῖτε », δηλοποιεῖ ὡς ἐν παρενθέσει, ποῖά εἰσι τὰ ἔργα τῶν ὑπὸ τοῦ παναγίου πνεύματος φωτισθέντων, ὀνομάζων αὐτὸν καρπὸν τοῦ πνεύματος, ἐπειδὴ διὰ τῆς χάριτος αὐτοῦ κατορθοῦσιν αὐτὰ οἱ ἄνθρωποι. Καὶ ὅτε μὲν ἔγραφε πρὸς τοὺς Γαλάτας, ἐπαρίθμησεν ἑννέα τοὺς καρποὺς τοῦ ἁγίου πνεύματος· « Ὁ δὲ καρπὸς τοῦ πνεύ-
 22.
 » ματος, εἶπεν, ἐστὶν ἀγάπη, χαρὰ, εἰρήνη, » μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, » πίστις, πραότης, ἐγκράτεια ». Πρὸς δὲ τοὺς Ἐφεσίους γράφων, συνέστειλε τοὺς καρποὺς εἰς τρεῖς μόνους· « Ἐν πάσῃ ἀγα- » θωσύνῃ, καὶ δικαιοσύνῃ, καὶ ἀληθείᾳ ». Καὶ πρῶτον μὲν σημείωσον τὴν σχέσιν τοῦ ἀριθμοῦ τρία πρὸς τὸν ἑννέα· ἐκ τοῦ τρία γίνεται ὁ ἑννέα, καὶ ὁ τρία δὲ ρίζα ἐστὶ τοῦ ἑννέα· δεύτερον δὲ παρατήρησον, ὅτι εἰς τοὺς τρεῖς καρποὺς, προσέθηκε τὸ, « Ἐν πάσῃ », ἵνα φανερώσῃ, ὅτι ἐν τῇ τελειότητι τούτων τῶν τριῶν μεγάλων ἀρετῶν περιέχονται καὶ αἱ λοιπαί· διότι, ὅταν πολιτευώμεθα « Ἐν πάσῃ ἀγαθωσύνῃ », ἀγαθοποιῶντες καὶ φίλους καὶ ἐχθρούς· καὶ « ἐν πάσῃ δικαιοσύνῃ », μὴ ἀδικῶντες μηδὲ ἑαυτοὺς διὰ τῆς ἀμαρτίας, μηδὲ τὸν πλησίον διὰ τῆς ἀδικοκρισίας καὶ δυναστείας· καὶ « ἐν πάσῃ ἀληθείᾳ », λαλοῦντες τὴν ἀληθειαν τῆς πίστεως, καὶ ἀληθεύοντες ἐν παντὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ· τότε καὶ ἀγαπῶμεν, καὶ

χαίρομεν, καὶ εἰρηνεύομεν, καὶ μακροθυμοῦμεν, καὶ ἐσμὲν καὶ καλοὶ καὶ ἀγαθοί, καὶ πιστοὶ, καὶ πρᾶοι, καὶ ἐγκρατεῖς.

Ἐφεσ. 5.
10.

Δοκιμάζοντες, τί ἐστὶν εὐάρεστον τῷ Κυρίῳ.

Ἴδου ὁ τρόπος, δι' οὗ περιπατοῦμεν ὡς τέκνα φωτός· ἡ δοκιμὴ ἐστὶ τῶν ἔργων τῶν ἀρεστῶν εἰς τὸν θεόν· πολιτευόμεθα ὡς πεφωτισμένοι διὰ τῆς δοκιμῆς, τουτέστι δοκιμάζοντες, ποῖον ἔργον ἐστὶν ἀρεστὸν τῷ θεῷ, ἵνα ἐκτελέσωμεν αὐτό. Ἄλλὰ πῶς δύναμαι, λέγεις, ποιῆσαι τοιαύτην δοκιμὴν; Ἐξερεύνησον καὶ μάθε, ποῖά εἰσι τὰ ἔργα, τὰ ἀπὸ τοῦ θεοῦ διὰ τῶν θείων γραφῶν νομοθετηθέντα, καὶ τὰ ὑπὸ τῶν ἀγίων ἀποστόλων ἐγγράφως ἢ ἀγράφως παραδοθέντα, καὶ ὑπὸ τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας διδαχθέντα· αὐτὰ δὲ εἰσι τὰ εὐάρεστα τῷ Κυρίῳ· διὸ ἐν αὐτοῖς στήριζον τοὺς πόδας σου, καὶ αὐτὰ κράτει· « Στήκετε, οὕτω » διδάσκει ὁ τοῦ θεοῦ ἀπόστολος, καὶ κρατεῖτε » τὰς παραδόσεις, ἃς ἐδιδάχθητε, εἴτε διὰ » λόγου, εἴτε δι' ἐπισολῆς ἡμῶν· τὰ δὲ ἄλλα, ὅσα εἰσι τῶν ἀνθρώπων ἐφευρέματα, καὶ τούτοις ἀντιφερόμενα, φεῦγε, λέγει, ὁ αὐτὸς ἀπόστολος, ὡς « βεβήλους καὶ γραῶδεις » μύθους ».

2. Θεσ. 2.
15.

1. Τιμ. 4.
7.

Ἐφεσ. 5.
11.

12.

Καὶ μὴ συγκοινωνεῖτε τοῖς ἔργοις τοῖς ἀκάρποις τοῦ σκότους, μᾶλλον δὲ καὶ ἐλέγχετε. Τὰ γὰρ κρυφῆ γινόμενα ὑπ' αὐτῶν, αἰσχρὸν ἐστὶ καὶ λέγειν.

* Ἀκαρπα ἔργα τοῦ σκότους εἰσὶν αἱ ἀμαρτίαι, ὡς ὁ αὐτὸς Παῦλος ἀλλαχοῦ διηρημήνευσεν, εἰπὼν· « Μηδὲ κοινώνει ἀμαρτίαις ἀλλοτρίαις ». * Ἀκαρπα δὲ εἰσι τῆς ἀμαρτίας τὰ ἔργα, ἐπειδὴ οὐδὲν ἄλλα καρποφοροῦσιν, εἰμὴ τὴν αἰσχύνην καὶ τὸν θάνατον· « Τίνα οὖν καρπὸν εἶχετε τότε, ἔγραψε πρὸς τοὺς Ῥωμαίους ὁ Παῦλος, » ἐφ' οἷς νῦν ἐπιισχύνεσθε; τὸ γὰρ τέλος » ἐκείνων, θάνατος· τὰ γὰρ ὀφώνια τῆς » ἀμαρτίας, θάνατος ». Πότε δὲ οὐ συγκοινωνῶ τοῖς ἔργοις τοῖς ἀκάρποις τοῦ σκότους; ὅταν οὐδὲ δι' ἔργου συμβοηθῶ τὸν ἀμαρτάνοντα, ἵνα πράξῃ τὴν ἀμαρτίαν, ἢ ἵνα ἐπιμένῃ εἰς αὐτήν, οὐδὲ διὰ λόγου προτρέπω, ἢ συμβουλεύω αὐτὸν, ἵνα ἀμαρτήσῃ, ἢ ἵνα ἐπιμένῃ εἰς τὴν ἀμαρτίαν· πολλῶ δὲ μᾶλλον οὐ συγκοινωνῶ, ὅταν ἀγωνίζωμαι παντὶ τρόπῳ, ἵνα ἐμποδίσω αὐτὸν ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας· οὐκ ἀρκεῖ δὲ πρὸς τὴν ψυχικὴν σωτηρίαν, εἰ μόνον οὐ συγκοινωνῶ ἀλλοτρίαις ἀμαρτίαις· διότι, ὅταν οὐ γίνωμαι συγκοινωνὸς τῆς ἀμαρτίας, τότε ἐκκλίνω μόνον ἀπὸ τοῦ κακοῦ· ἀνάγκη δὲ ἐστίν, ἵνα ποιήσω καὶ τὸ ἀγαθόν· διὰ τοῦτο εἶπε· « Μᾶλλον δὲ καὶ ἐλέγχετε ». Ὁ ἐλεγχὸς τῆς ἀμαρτίας ἐστὶ πρᾶξις ἔργου ἀγαθοῦ· Ἄλλὰ πῶς δύναται, λέγεις, ὁ ἰδιώτης ἄνθρωπος ἐλέγξει τὴν ἀμαρτίαν τοῦ ἀξιωματικοῦ καὶ ἄρχοντος; Πολλοὶ καὶ διάφοροί εἰσι τῶν ἐλέγχων οἱ τρόποι· πολλάκις ἐπαινοῦντες ἐλέγχομεν· καὶ αὐτὴ δὲ μόνη ἢ ἐπιδειξίς τῆς ἀποστροφῆς τῆς ἀμαρτίας ἐλεγχὸς ἐστὶ τοῦ ἀμαρτάνοντος. Διὰ τί δὲ

1. Τιμ. 5.
22.

Ῥωμ. 6.
21, 23.

χρεωστοῦμεν, ἵνα οὐ μόνον ἀπέχωμεν ἀπὸ τῆς συγκοινωνίας τῶν ἀμαρτημάτων, ἀλλὰ καὶ ἵνα ἐλέγχωμεν αὐτά; Διότι τόσον βλαβερά καὶ ὀλέθριά εἰσι τὰ ἀμαρτήματα, καὶ αὐτὰ δηλονότι τὰ κρυφίως γινόμενα ὑπ' αὐτῶν τῶν ἀμαρτανόντων, ὥστε καὶ τὰ τούτων ὀνόματα αἰσχρά εἰσι, καὶ αἰσχροῦτος πληροῦσι τὸ στόμα· διὰ τοῦ-

Ἐφ. 5. 3. το καὶ παρήγγειλεν ὁ τοῦ θεοῦ ἀπόστολος, ἵνα μηδὲ ὀνόμαζονται. Ἴδου δὲ καὶ ἄλλος ἰσχυρότερος λόγος, δι' ὃν πρέπον ἐστίν, ἵνα ἐλέγχωμεν τὴν ἀμαρτίαν.

Ἐφ. 5. 13. Τὰ δὲ πάντα, ἐλεγχόμενα ὑπὸ τοῦ φωτός φανεροῦται· πᾶν γὰρ τὸ φανερούμενον, φῶς ἐστίν.

Ἐφ. 5. 8. «Φῶς ἐν Κυρίῳ» ὠνόμασεν ὁ θεὸς ἀπόστολος τοὺς Ἐφεσίους, ὡς φωτισθέντας ὑπὸ τῆς θείας χάριτος. Πᾶσα δὲ αἵρεσις, πᾶσα ἀμαρτία, πᾶν σφάλμα, ἐν ᾧ κρύπτεται, οὐδέποτε διορθοῦται· ὅτε δὲ ὑπὸ τοῦ φωτός, ἤγουν ὑπὸ τοῦ πεφωτισμένου καὶ ἐναρέτου ἀνθρώπου ἐλεγχόμενον φανεροῦται, τότε προκύπτει ἡ ἐλπίς τῆς διορθώσεως· διὸ ὁ Παῦλος, γράφων πρὸς τὸν Τιμόθεον περὶ τῆς παιδείας τῶν ἀμαρτανόντων, ἔλεγε· «Μήποτε δῶ αὐτοῖς ὁ θεὸς μετάνοιαν εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας». Ἡ ἀμαρτία γίνεται κρυφίως· «Τὰ γὰρ κρυφῆ γινόμενα», εἶπε, διὰ τὸν φόβον καὶ τὴν ἐντροπήν· πᾶν δὲ ἔργον φανερῶς γινόμενόν ἐστι φῶς, ἤγουν ἀρετή· «Πᾶν γὰρ τὸ φανερούμενον, φῶς ἐστίν». Ὅταν οὖν ἡ ἀμαρτία φανερωθῆ καὶ ἐλεγχθῆ, τότε ὁ ἀμαρτανὸν διὰ τῆς

μετανοίας γίνεται φῶς, τουτέστιν, ἐργάζεται ἀρετήν· μάρτυς τούτου ὁ Δαβὶδ· αὐτὸς ἤμαρτε κρυφίως· ὁ Νάθαν ἐφανέρωσε καὶ ἤλεγξε τὴν ἀμαρτίαν αὐτοῦ, εἰπὼν· «^{2. Βα. 12. 12.} Ὅτι » σὺ ἐποίησας κρυφῆ, καὶ γὰρ ποιήσω τὸ » ῥῆμα τοῦτο ἐναντίον παντός Ἰσραὴλ, καὶ » ἀπέναντι τοῦ ἡλίου τούτου». ὁ δὲ Δαβὶδ διὰ τῆς μετανοίας ἔφυγε τῆς ἀμαρτίας τὸ σκότος, καὶ ἦλθεν εἰς τῆς ἀρετῆς τὸ φῶς· τοῦτο αὐτὸ δὲ ἐπιβεβαιοῦται καὶ διὰ τῶν ἐξῆς.

Διὸ λέγει· ἔγειραι ὁ καθεύδων, καὶ ἀνάστα ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ ἐπιφαύσει σοι ὁ Χριστός. Ἐφ. 5. 14.

Τίς λέγει ταῦτα; Ῥητῶς ἐν ταῖς θείαις γραφαῖς ταῦτα οὐχ εὐρίσκονται· τινὲς μὲν εἶπον, ὅτι ἐκ τῶν λεγομένων ἀποκρύφων βιβλίων τοῦ προφήτου Ἱερεμίου ἐλήφθησαν· ἄλλοι δὲ ἐκ ψαλμοῦ τινῶν συγγραφέων, οἵτινες θείας χάριτος ἀξιοθέντες, ψαλμοὺς συνέγραψαν, περὶ ὧν ὁ ἀπόστολος Παῦλος εἶπεν· «ἐκαστος ὑμῶν ψαλμὸν ἔχει». Πιθανότερον ὁμοῦ φαίνεται, ὅτι ἡ ἔννοια ἐλήφθη μὲν ἐκ τούτων τῶν προφητικῶν λόγων τοῦ Ἡσαίου· «Ὁ λαὸς ὁ πορευόμενος ἐν σκοτει, ἴδετε φῶς μέγα· οἱ κατοικοῦντες ἐν χώρα καὶ σκιᾷ θανάτου φῶς λάμψει ἐφ' ὑμᾶς»· μετεσχηματίσθη δὲ ὑπὸ τοῦ ἀποστόλου Παύλου, καθὼς καὶ ἄλλαι τινὲς προφητικαὶ ῥήσεις μετεσχηματίσθησαν ὑπὸ τῶν ἁγίων εὐαγγελιστῶν. Καὶ καθεύδοντα μὲν λέγει τὸν ἀμαρτανόν, ὡς ἀργὸν καὶ ἀνεργητὸν πρὸς τὰ καλὰ ἔργα. Μαθ. 2. 15. Ὁσ. 11. 1. Ματθ. 27. 9. 9. 32. 9.

Ζαχ. 1.
12. 13.

συντεταγμένον δὲ μετὰ τῶν νεκρῶν, ὡς ἔχοντα νενεκρωμένην τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας. Εἰς μετάνοιαν δὲ προτρέπει ὁ λόγος τὸν ἁμαρτωλόν· ἔχειραι, λέγει, ὁ κοιμώμενος τῆς ἁμαρτίας τὸν ὕπνον, καὶ ἀνάστα ἐκ τῶν νεκρῶν ἔργων αὐτῆς· οὗτός ἐστιν ὁ ἔλεγχος τῆς ἁμαρτίας. Βλέπε δὲ, πῶς μετὰ τὸν ἔλεγχον καὶ τὴν ὑποτιθεμένην συντριβὴν τῆς καρδίας ὑπόσχεται τῆς χάριτος τὸ φῶς· «Καὶ ἐπιφαύσει σοι, λέγει, ὁ Χριστός. Ἴδου δὲ, πῶς διὰ τοῦ ἐλέγχου γίνεται ὁ πρότερον ἁμαρτωλὸς καὶ σκοτεινός, δίκαιος καὶ φωτεινός διὰ τοῦ φωτός τῆς χάριτος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ἐφεσ. 5.
15.

Βλέπετε οὖν, πῶς ἀκριβῶς περιπατεῖτε· μὴ ὡς ἄσοφοι, ἀλλ' ὡς σοφοί· ἐξαγοραζόμενοι τὸν καιρὸν, ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραὶ εἰσι.

16.

Μέτρον ἐστὶν ὁ καιρὸς, δι' οὗ μετροῦμεν τὴν παράτασιν τῆς διαρκείας τῶν πραγμάτων· διὰ τοῦτο οὐδὲ πωλεῖται, οὐδὲ ἀγοράζεται, οὐδὲ ἐξαγοράζεται· ὁμοίως δὲ αἱ ἡμέραι, μέρος οὔσαι τοῦ καιροῦ, οὐδὲ πονηραὶ εἰσιν, οὐδὲ ἀπονήρευτοι· φανερόν οὖν ἐστὶν, ὅτι μεταφορικῶς ἐξέλαβεν αὐτὰ ὁ τοῦ θεοῦ ἀπόστολος. Τί δὲ σημαίνει τὸ, «Ἐξαγοραζόμενοι τὸν καιρὸν, ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραὶ εἰσι»; Τὰ αὐτὰ ἔγρα-

Κολ. 4. 5.
6.

ψε καὶ πρὸς τοὺς Κολοσσαεῖς, λέγων· «Ἐν σοφίᾳ περιπατεῖτε πρὸς τοὺς ἔξω, τὸν καιρὸν ἐξαγοραζόμενοι. Ὁ λόγος ὑμῶν πάντοτε ἐν χάριτι, ἁλατι ἠρτυμέγος, ε

» ναι πῶς δεῖ ὑμᾶς ἐνὶ ἐκάστῳ ἀποκρίνεσθαι». Ταῦτα δὲ σαφηνίζουσι τῶν προκειμένων λόγων τὸ νόημα· διότι δι' αὐτῶν φαίνεται, ὅτι τὸ, «Ἐξαγοραζόμενοι τὸν καιρὸν», σημαίνει τὸ, ὅτι ἀνάγκη ἐστίν, ἵνα μετὰ πάσης σοφίας καὶ φρονήσεως ἀποκρίνωνται πρὸς τοὺς ἔξω, ἤγουν πρὸς τοὺς ἀπίστους, καὶ πρὸς πάντα ἄνθρωπον, στοχαζόμενοι τὰς τοῦ τότε καιροῦ κινδυνώδεις περιστάσεις. «Ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραὶ εἰσιν», αἱ παροῦσαι ἡμέραι δηλονότι πεπληρωμέναι εἰς τὴν θλίψεω καὶ ἐπιβουλῶν καὶ κινδύνων. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐξῆς ἔννοια φαίνεται ἀρμοδία εἰς τὰ προκειμένα ἀποστολικὰ λόγια· ὅταν τὴν χθὲς ἐκαθίσταμεν ἀργοί, σήμερον δὲ ἐποιήσαμεν ἔργον διπλάσιον τοῦ συνήθους, τότε λέγομεν, ὅτι σήμερον ἐξηγοράσαμεν τὸν καιρὸν, ὃν χθὲς ἀπωλέσαμεν· ἡμέρας δὲ πονηρὰς λέγομεν ἐκεῖνας, ἐν αἷς συμβαίνουσι θλίψεις καὶ συμφοραὶ· μήπως οὖν ὁ ἀπόστολος ἐκλαβὼν τὸ, Ἐξαγοραζόμενοι τὸν καιρὸν, κατὰ ταύτην τὴν χρῆσιν, εἶπε· ποιήσατε νῦν ἔργα ἀγαθὰ, διπλάσια τῶν ἔργων, ὧν οὐκ ἐποιήσατε πρότερον, ὅτε ἐλατρεύετε τοῖς εἰδώλοις, σταχαζόμενοι, ὅτι αἱ παροῦσαι ἡμέραι πλήρεις εἰσὶ θανατηφόρων κινδύνων. Πρὸς τούτοις ἐπειδὴ τὸ, ἐξαγοράζω, σημαίνει παρὰ τῆς θείας γραφῆς καὶ τὸ, πραγματεύομαι, ὡς φανερόν ἐστιν ἐκ τούτων τῶν λόγων, ὧν ὁ Ναβουχοδονόσορ εἶπε πρὸς τοὺς μάγους· «Ἐπ' ἀληθείας οἶδα ἐγὼ, ὅτι καιρὸν ὑμεῖς Δαν. 2. 8. «ἐξαγοράζετε»· διὰ τοῦτο καὶ τὸ ἐξῆς νόημα συνάγεται ἐκ τῆς προκειμένης ῥήσεως·

Ὁρ. Θεοδω-
ριτ. και
Θεοφύλ.

πολιτεύεσθε μὴ ὡς ἄσοφοι, ἀλλ' ὡς σοφοί, διαπραγματευόμενοι τὸν καιρὸν, γενναίως ὑποφέροντες πάσας τὰς τοῦ καιροῦ τούτου δυναστείας, καὶ πάντα παραδίδοντες, ἵνα τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν διαφυλάξητε· διότι ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις πᾶν εἶδος καταδυναστείας τολμῶσιν οἱ τύραννοι.

Ἐφεσ. 5.
17.

Διὰ τοῦτο μὴ γίνεσθε ἄφρονες, ἀλλὰ συνιέντες, τί τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου.

Ἐκ τούτου μαθάνομεν, τίς ἐστὶν ὁ ἄφρων, ἤγουν ὁ μωρὸς, ἐπομένως δὲ, καὶ τίς ἐστὶν ὁ φρόνιμος. Ἄφρων ἐστὶν ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος, ὅστις οὐ γνωρίζει τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου· ἐκεῖνον τὸν πλούσιον ἀνεκήρυξεν ὁ θεὸς ἄφρονα, ὅστις μὴ γνωρίζων, ὅτι τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου ἐστὶν, ἵνα μὴ θησαυ-

Ματθ. 6.
19.

ρίζωμεν « Ἐθησαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς », ἐμελέτα οἰκοδομησαὶ μείζονας ἀποθήκας, ἵνα

Λουκ. 12.
20.

συνάξῃ τοὺς θησαυροὺς αὐτοῦ ἐκεῖ· « Ἄφρων, » εἶπε πρὸς αὐτὸν ὁ θεὸς, ταύτη τῇ νυκτὶ » τὴν ψυχὴν σου ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ σοῦ· ἃ δὲ » ἠτοίμασας, τί νῦν ἔσται »; Φρόνιμος δὲ ἐστὶν ἐκεῖνος, ὅστις γνωρίζων τοῦ Κυρίου τὸ θέλημα, ἐλεῖ τοὺς πένητας· ὅθεν φρονίμους ὠνόμασεν ὁ Κύριος ἐκείνας τὰς πέντε παρθένους,

Ματθ. 25.
4.

αἵτινες « Ἔλαβον ἔλαιον ἐν τοῖς ἀγγείοις » αὐτῶν μετὰ τῶν λαμπάδων αὐτῶν » ὁμοίως καὶ τὸν δούλον ἐκεῖνον, ὅστις διεμέριζε τὰς τροφάς ἐν τῷ πρέποντι καιρῷ. Αὕτη δὲ ἐστὶν ἡ ἀληθινὴ καὶ σωτήριος φρόνησις, ἡ πρακτικὴ γνῶσις τοῦ θεοῦ θελήματος, ἣτις προξενεῖ τὴν αἰώνιον μα-

καριότητα· « Μακάριος ὁ δούλος ἐκεῖνος », Ματθ. 24.
46.
εἶπεν ὁ Κύριος περὶ τοῦ φρονίμου δούλου, « ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ, εὕρησει ποιοῦντα » οὕτως ».

Καὶ μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ, ἐν ᾧ ἔστιν ἀσωτεία, ἀλλὰ πληροῦσθε ἐν πνεύματι. Ἐφεσ. 5.
18.

Διὰ τί μετὰ τὴν παραγγελίαν τῆς φρονήσεως παραγγέλλει εὐθὺς τὴν ἀποχὴν τῆς μέθης; διότι ἡ μέθη ἐξάγει τὸν ἄνθρωπον ἐκ τῶν φρενῶν αὐτοῦ, καὶ ποιεῖ αὐτὸν μωρὸν καὶ ἄφρονα. Καὶ δὲ πολλὰ εἶδη ποτῶν ποιῶσι τὴν μέθην, ὁ ἀπόστολος ὁμοῦς ἀνέφερε τὸν οἶνον ποιητὴν αὐτῆς, καθότι πρῶτος εἰς τὸν κόσμον ἐμεθύσθη ὁ Νῶε διὰ τοῦ οἴνου· λέγει δὲ· « Ἐν ᾧ, ἤγουν » ἐν τῷ οἴνῳ, ἐστὶν ἀσωτεία »· ἐπειδὴ οἱ μεμεθυσμένοι πράττουσι πᾶν εἶδος ἀσωτείας, τουτέστι, πᾶσαν ἀτοπίαν καὶ ἀίσχυρότητα. Βλέπε δὲ, πῶς ἀντικαθιστᾷ πληρῶσιν ἀντὶ πληρώσεως· « Ἀλλὰ πληροῦσθε, λέγει, ἐν πνεύματι »· τὴν πλήρωσιν τῶν χαρισμάτων τοῦ ἁγίου πνεύματος, ἀντὶ τῆς πληρώσεως τοῦ οἴνου, τὴν ὠφέλιμον δηλαδὴ καὶ σωτήριον, ἀντὶ τῆς βλαβεραῆς καὶ ὀλεθρίου.

Λαλοῦντες ἑαυτοῖς ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς, ἀδοντες καὶ ψάλλοντες ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν τῷ Κυρίῳ

Ἐφεσ. 5.
19.

Ἰδοὺ ὁ τρόπος, δι' οὗ πληρούμεθα τῆς χάριτος τοῦ παναγίου πνεύματος· καὶ ψαλμοὺς μὲν λέγει τοὺς τοῦ προφητὰνακτος Δαβίδ· ὕμνους δὲ, τοὺς ὑπὸ τῶν ἁγίων ἀνδρῶν κατὰ τὰς διαφόρους περιστάσεις ἐκφωνουμένους, Περὶ τούτων τῶν ὕμνων ὁ

Ψαλ. 21. μὲν Δαβίδ εἶπεν· « Ἐν μέσῳ ἐκκλησίας
22, » ὑμνήσω σε »· ὁ δὲ Ματθαῖος περὶ τῶν ἀποστόλων μετὰ τὴν μετάληψιν τοῦ μυ-

Ματθ. 26. στηρίου τῆς θείας εὐχαριστίας· « Ὑμνή-
30, » σαντες, ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν »· ὁ δὲ Λουκᾶς περὶ τοῦ Παύλου καὶ τοῦ

Πραξ. 16. Σίλα, ὅτε εὗρισκοντο ἐν τῇ φυλακῇ· « Κατὰ
25, Ἐξ. 15, 1. » δὲ τὸ μεσονύκτιον Παῦλος καὶ Σίλας
Δευτ. 31. » προσευχόμενοι, ὕμνον τὸν θεόν »· ὡδὰς
22, Κριτ. 5. δὲ λέγει τὰς δύο ὡδὰς τοῦ Μωϋσέως, καὶ
12, 2. Βασ. 22. τὴν τῆς Δεβώρας καὶ τοῦ Βαράκ, καὶ τὴν
1, τοῦ Δαβίδ· καλῶς δὲ εἶπε τὸ, καὶ ὡδαῖς

πνευματικαῖς· διότι εἰσὶ καὶ ὡδαὶ σωματι-
καί, ὅσαι δηλονότι διεγείρουσιν αἰσχροὺς
καὶ σαρκικοὺς ἔρωτας· καὶ τὸ μὲν, « Λα-
» λῶντες ἑαυτοῖς ψαλμοὺς καὶ ὕμνοις καὶ
» ὡδαῖς πνευματικαῖς », σημαίνει τὸ, δι-
δάσκοντες καὶ νοουθετοῦντες ἑαυτοὺς διὰ
τῶν λόγων, τῶν περιεχομένων ἐν τοῖς ψαλ-
μοῖς καὶ ὕμνοις καὶ ἐν ταῖς πνευματικαῖς
ὡδαῖς, ὡς καὶ πρὸς τοὺς Κολοσσαεῖς ἔγρα-
φε, λέγων· « Διδάσκοντες καὶ νοουθετοῦντες κολ. 3.16·
» ἑαυτοὺς ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ ὡδαῖς
» πνευματικαῖς », διὰ δὲ τοῦ, « ᾄδοντες καὶ
» ψάλλοντες ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν τῷ Κυρίῳ », διδάσκει, ὅτι πρέπον ἐστίν, ἵνα μὴ μόνον διὰ τοῦ στόματος καὶ τῶν χειλέων ψάλλω-
μεν, ἀλλ' ἅμα καὶ διὰ τοῦ νοός καὶ τῆς
ψυχῆς προσφέρωμεν εἰς τὸν θεὸν τοὺς ὕμ-
νους καὶ ψαλμοὺς καὶ τὰς ὡδὰς.

